

על הספר: המכתב של סלומאה

מחברים: מחבר/ת: בן-שלום, רם

סימן מדף: בן-ש

מספר מיון: 933.47

משפט אחריות: רם בן-שלום

מדיה: ספרים

סוג: ספר

ז'אנר: עיון

קהל היעד: מבוגרים

עמודים: 372 עמודים

גובה: 23 ס"מ

מוציא לאור: הוצאת ספרים ע"ש י"ל מאגנס - האוניברסיטה העברית

שנת הוצאה: 2025

מקום הוצאה: ירושלים

מסת"ב: 9789657854228

מס. מרכז הספר: 25-0937

שפה: עברית

סידרה: מאגנס - גשרים

מספר בסידרה: 15

תאריך קטלוג: 27/07/2025

מילות מפתח: שואה, ביוגרפיה, פולין, יהודים, פסנתרנים, אוקראינה

הערות: כולל ביבליוגרפיה (עמודים 357-361) ומפתח.

תקציר:

מכתב שנכתב בעיצומה של השמדת קהילות גליציה באביב 1943 בידי סלומאה אוכס לבית לופט, שנמצא בעזבונו של גנרל בוורמאכט והתגלגל לתערוכה בברלין

העכשווית, הופך בידיו של ההיסטוריון רם בן-שלום לסיפור תיעודי רחב יריעה. המכתב של סלומאה, בכתב ידה, מתאר לא רק את זוועות הטבח וההשמדה אלא נוגע בעמקי העלבון והחורבן שחשו היהודים הכורעים מול היורים בהם. בלשון צלולה ורבת כוח הוא מצליח להיות צעקה אדירה הרבה יותר מקולה של 'יהודייה אלמונית' – כפי שכונתה בפרסומים הגרמניים הראשונים של המכתב. זהו קול של איתן-טבע שהושתק; משהו החזק משירה ומקינה, גם אם הוא עתיד להיזכר בוודאי לצד הקינות היהודיות הגדולות מימי הביניים ולצד 'על השחיטה' של ביאליק. רם בן-שלום, היסטוריון של יהדות ימי הביניים במקצועו, גילה כי המכתב הזה אינו אלא מכתבה של דודתו למשפחתה לפני הירצחה, וכי המכתב היה שמור במגירת שולחנו של אביו בביתו שבתל אביב. מכאן צמח מסע חיפוש מסועף, בעל ממדים מפתיעים בגודלם: חיפוש אחר רשת הזיקות המשפחתיות המקיפות את המכתב, אחר מהלך גורלה של משפחתו ושל קהילות פולין וגליציה לפני מלחמת העולם השנייה ובמהלך השואה ואחריה. מעבר לכך יורד המחבר לחקר רשת הידיעות שאפפה את מהלכי המלחמה וההשמדה בגליציה וגם לתולדות התיעוד הגרמני, מהלכי ההשכחה והזיכרון, דברי סופרים, עיתונאים ואמנים, המצטברים כאן לתמונה בעלת ממדים אפיים מובהקים. בן-שלום עוסק בין השאר בחפצים שמילאו את בית הוריו, לצד הדיבורים, הספרים ומכלול אורח חיי משפחה ישראלית בדור הזה, ומוצא את הקורים העזים הטוויים בין הדורות, השתיקות והזיכרונות המבעיתים. הוא מוצא את הזרמים המקשרים בין חודשים של מחבוא בתוך בור (אביו שמואל בן-שלום, שרד כך בחורף שלאחר הירצחה של סלומאה והשמדת הגטו בטרנופול, כפוף ושחוח, מתחת לצריף ששימש מוסך לגרמנים) לבין צורות דיבור ושתיקה של המשפחה ששרדה. בדרך הזאת, ביד אמן, אורג בן-שלום סיפור שהוא בה בעת פואטיקה של חיים, ביקורת תרבות וניתוח עדין מאין כמותו של מעמקי העצמיות של היהדות הישראלית. -- מאתר ההוצאה